

DE Nyelvtudományok Doktori Iskola Minőségbiztosítási terv

A minőségbiztosítás feltételei a doktori képzésbe való belépéskor (= felvételi követelmények)

A Debreceni Egyetem Doktori Szabályzatának¹ a felvételi vizsgára vonatkozó előírásait a DENYDI a következőkkel egészíti ki:

(1) A felvételi eljárásban a felvételi bizottság az alábbi három kategóriában ad pontokat:

(a) *Szakmai intelligencia (max. 40 pont)*

A jelölt szakmai tájékozottságát, a doktori képzés során megvalósítandó kutatással kapcsolatos terveket, azok megalapozottságát értékeli a felvételi bizottság. Ennek felmérése történhet szóbeli vizsgán és írásban benyújtott pályázat, kutatási terv alapján (ld. DE-DSZ 3. sz. melléklete).

A jelöltnek jelentkezési lapjához csatolnia kell egy 2-3 oldal terjedelmű tématervet, amely a felvételi beszélgetés kiindulópontjául szolgál. A tématerv alapján folytatott felvételi beszélgetésben a jelöltnek be kell mutatnia azt, hogy tervezett értekezésének problémafelvetését érti, a téma szakirodalmát legalább elemi szinten ismeri és rendelkezik a feldolgozásához szükséges elemi szakmai alapismeretekkel. A felvételi beszélgetésben a bírálóbizottság vizsgálja a jelölt azon készségeit is, amelyek az eredményes alkotómunka szükséges előfeltételei: mindenekelőtt az argumentációs készséget, a problémalátást, a lényeglátást, az induktív általánosítás készségét, a dedukciós készséget, az absztrakciós készséget, valamint a tudományos munka iránti elkötelezettséget.

(b) *Diploma (max. 30 pont)*

(értékelése: ld. DE-DSZ 3. sz. melléklete).

A jelöltnek mesterszintű egyetemi oklevéllel – bármilyen nyelv és irodalom szakos vagy általános és alkalmazott nyelvészeti vagy mesterszintű fordítói vagy mesterszintű nyelvtanári végzettséggel – kell rendelkeznie.

(c) *Tudományos munka (max 30 pont).*

Dokumentált produktumok (közlemény, TDK dolgozat, stb.) alapján kaphatók pontok (ld. DE-DSZ 3. sz. melléklete). A pontozható teljesítmények azonosak a DE Tehetséggondozó Programjának Szabályzata II. 2. c) pontjában leírt, teljesítménykreditekkel elismerhető produktumokkal.

20–30 pont:

- elsőszerzős lektorált folyóirat közlemény („in extenso”)
- OTDK díjazott előadás, I–III. helyezés

10–20 pont:

- nem elsőszerzős lektorált folyóirat közlemény
- elsősszerzős, nem helyi és nem TDK előadás, poszter
- OTDK előadás (és/vagy pályamunka), nem díjazott

0–10 pont:

- nem elsőszerzős, nem TDK előadás, poszter
- előadás helyi, hallgatói (nem TDK) konferencián

¹ továbbiakban: DE-DSZ

- (2) Ajánlott, hogy a jelöltek olyan szintű angol (valamint az adott szakterület művelése szempontjából indokolt más) nyelvismerettel is rendelkezzenek, amely – sikeres felvételi vizsga esetén esetleg egy intenzív nyelvtanfolyammal kiegészítve – képessé teszi őket a szakirodalom olvasására.
- (3) A felvételi bizottságban a DENYDI minden alprogramja egy-egy fővel képviselteti magát. A felvételi döntést a DENYDI nem alprogramonként, hanem az összes jelölt teljesítményének összevetése alapján hozza meg. Ez jelenti a biztosítékát a kontraszelekció elkerülésének: annak, hogy minden évben a legtehetségesebb jelöltek kapcsolódhassanak be a DENYDI-be.
- (4) Az ösztöndíjas helyek alprogramok közti elosztásának *alapelvei*:
- (a) *Minőség* (a jelentkezők teljesítménye)
 - (b) *Folyamatoság* (biztosítani kell az alprogramok folyamatos működését)
 - (c) *Nagyságrend* (az alprogramok utánpótlás-igényének kielégítése)
 - (d) *Kompenzáció* (ha egy alprogramon belül – megfelelő felkészültségű jelentkező híján – az adott évben nem vesznek fel ösztöndíjas hallgatót, később lehetőség van arra, hogy az alprogram – alkalmas jelölt esetén – kompenzációképpen több ösztöndíjas helyet kapjon.)
- (5) *Egyéni felkészülők* esetében a DENYDI a DE-DSZ előírásait a következőképpen egészíti ki:
- (a) Az egyéni felkészülés célja, hogy a jelentős oktatói és/vagy kutatói gyakorlattal valamint dokumentált tudományos teljesítménnyel (egyetemi doktori cím és/ vagy megfelelő számú és minőségű publikáció) rendelkező szakemberek számára lehetővé tegye a doktori (PhD) fokozat megszerzését.
 - (b) A felvételi vizsgán az egyéni felkészülésre jelentkezőknek is teljesíteniük kell a szervezett képzésre jelentkezőkkel szembeni követelményeket. A szervezett képzéstől eltérően azonban egyéni felkészülésre csak akkor vehető fel a jelölt, ha a fokozatszerzés nyelvi követelményeit (vö. DE-DSZ) már teljesítette, önálló tudományos munkássággal rendelkezik, birtokában van mindazoknak a szakmai ismereteknek, amelyekkel a szervezett képzést lezárók rendelkeznek, és az értekezés anyagának első változata már elkészült. Ez utóbbi igazolásához a felvételi anyaghoz csatolni kell az értekezés már meglévő kéziratát és a leendő témavezetőnek írásban nyilatkoznia kell arról, hogy a benyújtott anyag alapján egy év alatt megfelelő szintű értekezés készíthető.
 - (c) Az egyéni felkészülőknek rendelkezniük kell legalább öt publikált vagy publikálásra elfogadott tanulmánnyal, egy recenzióval és egy konferencia-előadással.
 - (d) Az egyéni felkészülők is részt vehetnek a doktori programok tanulmányi foglalkozásain.
 - (e) Az egyéni felkészülő mellé a DENYDI tanácsa témavezetőt kér fel, aki figyelemmel kíséri és segíti a jelölt felkészülését.
 - (f) Az egyéni felkészülőknek a felkészülés megkezdését követő fél éven belül *témabe-mutatót* kell tartani.
 - (g) Az egyéni felkészülőnek a felvételtől számított egy éven belül részt kell venni értekezésének előzetes vitáján. Amennyiben az értekezés nincs olyan állapotban, hogy az előzetes vita megtartható legyen, a jelöltet törölni kell a nyilvántartásból.

**A minőségbiztosítás feltételei a fokozatszerzési eljárás során
(= kimeneti követelmények)**

- (1) A DE-DSZ előírásain túlmenően a PhD értekezések benyújtásának feltételei a DENYDI-ben a következők:
- (a) Minden elkészült disszertációt – a munka végső formába öntése előtt – előzetes vitára kell bocsátani. Az előzetes vitára akkor kerülhet sor, ha az értekezést a téma-vezető benyújtásra alkalmasnak ítéli, azon a jelölt már nem tud érdemben változtatni, ugyanakkor független bírálók még találhatnak benne olyan kisebb hiányosságokat, amelyek kijavítása a végleges változat lezárása előtt indokolt. Az előzetes vitát a nyilvános vita mintájára kell lebonyolítani: legalább két bíráló írásos véleménye alapján egy, legalább további három tagból álló bizottság dönt arról, hogy az értekezés nyilvános vitára bocsátható-e. A bizottság legalább egyharmada nem áll közalkalmazotti jogviszonyban az intézménnyel. Az előzetes vitát a doktori iskola szervezi meg, a vitáról jegyzőkönyv készül.
- (b) A jelölteknek igazolniuk kell önálló tudományos munkásságukat. A szabályzatunk 9.§ (5)(b) pontjában meghatározottakon túl a DENYDI hallgatói számára az abszolutorium megszerzése és a fokozatszerzési eljárás megindítása közti időszakban éves átlagban legalább egy (öt évnél régebbi abszolutorium esetén legalább öt) – az értekezés témaköréhez szorosan kapcsolódó – tanulmány megírása kötelező. (Kivételeknek számítanak a GYED-en vagy GYES-en töltött évek.) Az elfogadható publikációknak az MTA Nyelvtudományi Bizottsága által jóváhagyott lektorált folyóiratok egyikében vagy lektorált tanulmánykötetben kell megjelenniük. A műfaji besorolás az MTA Nyelvtudományi Bizottságának tudománymetriai táblázata szerint történik. A publikációk egy-egy példányát (eredetiben vagy másolatban) az értekezéssel együtt kell leadni, valamint a DEENK publikációs adatbázisába (DEA) fel kell töltenie.
- (2) Minden értekezésnek publikálásra alkalmasnak kell lennie. A DENYDI támogatja az értekezések publikálását, ily módon a szélesebb tudományos nyilvánosság ítélőszéke elé bocsátva az elért eredményeket, valamint azt a minőséget, amely a képzést és kutatást jellemzi.
- (3) A doktori szigorlatra a hallgatók – a szakterületüknek megfelelően – olvasmánylista alapján készülnek fel. A lista a következőket tartalmazza:
- az alprogramvezető által kijelölt olvasmányok
 - a mindenkori vizsgáztató által kijelölt olvasmányok
 - a jelölt által szabadon választott olvasmányok.

Ezen lista alapján a jelölt a vizsgáztatókkal való egyeztetés után mindkét tárgyon belül meghatározott problémakörből 3-4 oldal terjedelmű téziseket készít, melyeket a vizsgán szabadon előad, majd válaszol a vizsgáztatók és a jelenlevők tézisekből kiinduló kérdéseire.

A vizsgáztatás időtartama:

- főtárgy: 1 óra
- melléktárgy: ½ óra

A szigorlati tárgyak listájához ld. a DENYDI Működési Szabályzatának 1. sz. mellékletét.

A minőségbiztosítás feltételei a tanulmányi munka és a témavezetés során

A DENYDI a témavezető feladatait és a hallgató tanulmányi munkáját a DE-DSZ III. fejr. 1. §. (12)-t és a DE-DSZ IV. fejr. 5. §. (3)-t kiegészítve a következőképpen szabályozza:

- (1) A témavezetőkkel szembeni követelmények mindkét doktori programban az alábbiak:
 - (a) Témavezetői feladatokat csupán a tudományos fokozat megszerzését követő legalább 3 éves oktatói gyakorlattal rendelkező oktató láthat el.
 - (b) A témavezető kijelölésekor a DENYDI tanácsa megvizsgálja az oktató publikációs tevékenységét, kutatómunkájának tartalmát, oktatói tevékenységét. Kutatómunkája tartalmának garantálnia kell a kiválasztott témában való magas szintű jártasságot.
 - (c) A témavezető felkéréséről a DENYDI tanácsa dönt.
 - (d) Egy felvételi időszakban egy témavezetőhöz maximum két új doktorandusz vehető fel.
- (2) A DENYDI nagy súlyt fektet a témavezető és a doktorhallgató közötti szoros, napi szintű együttműködésre. Ezen együttműködésnek a minőségbiztosítás szempontjából lényeges elemei a következők:
 - (a) A témavezető kijelölésére legkésőbb a felvételi döntéskor sor kerül.
 - (b) A témavezető és doktorhallgató – az alprogramvezető ellenjegyzésével – félévenként összeállítja a hallgató egyéni munkarendjét.
 - (c) A témavezető évente írásban beszámol az alprogramvezetőnek a doktorandusz eredményeiről.
 - (d) Az értekezés benyújtásának előfeltételeként a témavezető az értekezés első oldalán aláírásával igazolja hozzájárulását az értekezés benyújtásához.
- (3) A doktoranduszok szemeszterenként 30 ± 3 , a teljes képzés alatt összesen legalább 180 kreditet kötelesek teljesíteni, 1 kredit 30 munkaóra teljesítménnyel szerezhető. Általában 1 kredit egy féléven keresztül, heti egy óra előadás látogatásával és vizsgával szerezhető (ld. DE-DSZ IV. fejr. 5. §. (5) és (6)).

A kreditek teljesítését a doktorandusz által benyújtott írásbeli beszámoló alapján a témavezető félévente igazolja. A doktorandusz féléves beszámolóit – a félévek lezárását követően – a témavezető eljuttatja a doktori iskola vezetőjének (ld. DE-DSZ IV. fejr. 5. §. (8)).
- (4) Az előírt tanulmányi feladatok teljesítésével párhuzamosan a hallgatónak kötelessége önálló kutatómunkát végezve PhD értekezését előkészíteni. A kutatási feladatokat (pl. adatgyűjtés, tanulmányírás, konferenciaszereplés, szakirodalmi referátum, disszertáció-fejezet stb.) a témavezető határozza meg és félévenként rögzíti a hallgató egyéni munkarendjében (vö. (2)(d)).
- (5) A doktorandusznak kötelező minősítésen kell átesnie (ld. DE-DSZ IV. fejr. 5. §. (12)). A doktorandusz a 4. félév végén – egy 30 perces előadás formájában – *témabemutatót* tart. A témabemutató célja, hogy a hallgató a nyilvánosság előtt számot adjon arról, hogy témája kidolgozásával megfelelő mértékben előrehaladt, tisztában van tervezett értekezése felépítésével, a várható eredményekkel és a nyitott kérdésekkel. A doktori iskola tanácsa – a doktori iskola minőségbiztosítási tervében meghatározott módon és szempontok szerint – értékeli a doktori képzésben és a doktori témában elért előrehaladást, valamint a doktorandusz és a témavezető teljesítményét.
- (6) A DENYDI az abszolutórium kiadását az alábbi feltételekhez köti:
 - (a) 180 kredit teljesítése, mely a következőkből áll
 - 19 elméleti képzési kredit

- gyakorlati képzési kreditek (melyek kutatási gyakorlat és (esetlegesen) didaktikai gyakorlat révén szerezhetők)
- (b) a témavezető igazolása
- *a témabemutató megtartásáról;*
 - *meghatározott számú publikáció* a disszertáció témájából (legalább kettő, lektorált tudományos folyóiratban vagy lektorált kötetben publikált, ill. megjelentetésre elfogadott tanulmány, további egy tanulmány vagy recenzió és egy tudományos előadás) *meglétéről* (a felvételhez teljesített publikáció ebbe a körbe nem számít bele). Az elfogadható publikációk megítéléséhez ld. DE-DSZ V. fej. 15. §. (1)-(3);
 - *a disszertáció legalább felének elkészültéről.*